

Céline Santini

KINCUGI

Umění nápravy

金
継
ぎ

Mým dvěma úžasným exmanželům,
bez nichž by tato kniha nikdy nevznikla...

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Santini, Céline

[Kintsugi. Český]

Kincugi : umění nápravy / Céline Santini ; přeložila Adéla Poláková. -- První vydání. -- Praha :

Alferia, 2019. -- 247 stran

Český text

„Vydal Nakladatelský dům Grada pod značkou Alferia“--Tiráž -- Terminologický slovník

ISBN 978-80-247-2503-1 (brožováno)

* 738.025.4(520) * 738.025.4:316.728(520) * 72/76.02 * 615.851:7.02 * 17.02 * (520) * (0.062)

– kincugi

– výtvarné techniky -- Japonsko

– arteterapie

– životní harmonie

– populárně-naučné publikace

615.8 - Fyzioterapie. Psychoterapie. Alternativní lékařství [14]

OBSAH

Úvod: Objevování	5
Prozkoumávání.....	6
Experimentování	9
Cvičení	11

1. FÁZE: Rozbití.....	17
Prožitek	19
Přijetí	25
Rozhodnutí.....	31
Výběr	37
Představa	43
Vizualizace	49

2. FÁZE: Dávání dohromady	55
Příprava	57
Skládání dohromady.....	63
Proměna	69
Spojení.....	75
Doplnění	81
Přiřazení	89

3. FÁZE: Trpělivost	95
Odstranění.....	97
Udržení	103
Dýchání.....	109
Položení	115
Očištění.....	119
Čekání.....	123

4. FÁZE: Opravení	129
Leštění	131
Dotek.....	137
Aplikování.....	141
Soustředění.....	147
Další vrstva	153
Oživení	159

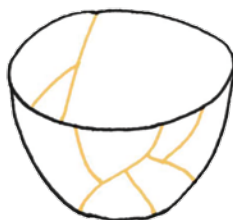
5. FÁZE: Odhalení	165
Rozzáření	167
Sesbírání	175
Odkrytí.....	181
Ochrana	187
Individualizace	193
Roztřpyčení.....	199

6. FÁZE: Zušlechtění	205
Pozorování.....	207
Obdiv.....	211
Rozjímání	217
Procítění	221
Přijetí	227
Vystavení	233

Závěr: Otevření se	239
Slovník	247

ÚVOD

OBJEVOVÁNÍ

蔵焼けて障るものなき月見哉

Kura jakete / sawaru mono nani / cukimi kana

Má kůlna vzplála,
a už mi nebrání nic
v pohledu na Lunu.

Mizuta Masahide
(1657-1723)

PROZKOUMÁVÁNÍ

*Díky bohu za praskliny, protože
skrze ně může procházet světlo.*

Michel Audiard

Máte před sebou knihu, která vám nabízí možnost objevit a prozkoumat umění *kincugi* ve všech jeho podobách. Tato starobylá technika byla vynalezena v 15. století v Japonsku a spočívá v opravování rozbitých předmětů tak, že se místa zlomu zvýrazní zlatem místo toho, aby se zakrývala. Tato filozofie však dalece přesahuje pouhou uměleckou činnost... Dotýkáme se zde symboliky uzdravování a odolnosti. Po určité péči a vzdání úcty přijímá předmět svou minulost a stává se naopak odolnějším, krásnějším a cennějším než před rozbitím. Prostřednictvím této metafory lze nazírat jednotlivé etapy uzdravování fyzických nebo psychických zranění jiným způsobem.

Slovo *kincugi* je japonskou složeninou ze slov *kin* (zlato) a *cugi* (spára), což doslova znamená „zlatá spára“. Umění *kincugi* se nazývá *kintcukuroi* a znamená „oprava zlatem“. Jedná se o dlouhý a velmi detailní proces opravování, který se skládá z mnoha etap trvajících několik týdnů, někdy i několik měsíců. Říká se dokonce, že na nejlepší *kincugi* je někdy zapotřebí celý rok.

Úlomky rozbitého předmětu se nejprve jeden po druhém sesbírají, pak se očistí a následně slepí dohromady tradičním přírodním lakem pocházejícím ze stromu, který se nazývá škumpa lakodárná. Předmět se nechá usušit a pak se leští. Na praskliny jsou následně nanášeny vrstvy laku, které se posypávají zlatem nebo jiným kovovým práškem (stříbrem, bronzem, mosazí, mědí), ten se přilepí na ještě vlhkou vrstvu laku a vytváří iluzi metalického lepidla. Poté se spáry leští a předmět se postupně rozjasňuje.

Legenda praví, že šógun Jošimasa Ašikaga (1435–1490) používal během čajového obřadu vždy svou oblíbenou misku (*chawan*). Jednoho dne se však rozbila. Poslal ji proto do Číny, odkud pocházela, aby ji tam opravili. Z výsledku byl ovšem velmi zklamaný. Po mnoha měsících se mu vrátila miska opravená pomocí ošklivých kovových háčků, které ji nejen hyzdily, ale zároveň nebyly nepropustné.

Pověřil proto své japonské umělce, aby našli jiné, efektivnější, a především estetičtější řešení. A tak se zrodilo umění *kincugi*.

© Myriam Greff

Jak elegantní, kreativní a prosté řešení! Většinou, když lidé objeví umění *kincugi*, okamžitě si ho zamilují. Je to pro ně objev, prozření. Jedná se proto o velmi vyhledávanou techniku.

Dokonce se říká, že umění *kincugi* je natolik ceněné, že někteří estéti schválně rozbíjejí své vázy nebo misky právě proto, aby je pak mohli nechat předělat. Aníž byste museli rozbít všechny své cenné předměty, můžete se na cestě ke svému vlastnímu uzdravení inspirovat filozofií *kincugi* a dojít tak daleko, že naleznete svou jednotu a vlastní zář. Vy sami, jako živoucí *kincugi*, se můžete změnit a stát se silnějšími prostřednictvím svých zkušeností.

Dejte zlatu místo ve svém životě, objevte podstatu *kincugi*.

Wabi-sabi jako jiné pojetí krásy

Kincugi souvisí s japonskou myšlenkou *wabi-sabi* (*wabi* značí respekt vůči přírodním jevům a *sabi* vyjadřuje to, co člověk cítí vůči práci času nebo lidí) a vybízí k vidění krásy, která se skrývá v jednoduchých, nedokonalých a netypických věcech.

Pokud přijmeme myšlenku *wabi-sabi*, dostáváme se do protiproudu vůči moderním standardizovaným a umělým modelům. *Wabi-sabi* naopak vyzývá k meditaci a oproštění se od dokonalosti. Zdůrazňuje nevratnost času, efemérnost všech věcí a vybízí k ocenění skromné krásy jednoduchých věcí, které zdobí patina času a zkušeností.

© Myriam Gref

EXPERIMENTOVÁNÍ

Umění pomáhá žít.

Éric-Emmanuel Schmitt

Kincugi neboli umění zušlechťování bolesti... Cesta *kincugi* může být vnímána také jako forma arteterapie, která vede k transformaci vašich životních zkušeností a k přeměně vašeho osobního olova ve zlato. Upozorňuje na to, že vaše jizvy, ať už viditelné, či neviditelné, dokazují, že jste překonali těžkosti. Zhmotňují vaši minulost, říkají: „Přežil jsi!“ a přinášejí vaši duši přidanou hodnotu.

**Ještě krásnější,
ještě odolnější,
ještě cennější,
ještě stále zde!**

Všichni máme své osobní nedostatky a vlastní bolesti. Všichni jsme trpěli a prožívali těžké chvíle.

Moje osobní cesta, o kterou se s vámi hodlám podělit, je roubená radostí a bolestí, nehodami, traumaty i přívaly štěstí.

Je to cesta jako každá jiná, na jednu stranu je univerzální a na stranu druhou je na tomto světě zcela jedinečná... *Kincugi* mi díky své hluboké symbolice, která přímo cílí na odolnost a optimismus, pomohlo zacelit se, posílit, najít druhý dech a rozzářit se. A přesně to bych s vámi ráda sdílela prostřednictvím této knihy.

Ať už je vaše zranění jakéhokoli původu, fyzického (autonehoda, mastektomie, nemoc, amputace, hendikep, stáří, popálenina, následky napadení...), nebo emocionálního (rozchod s přítelkyní nebo s přítelem, rozvod, držení smutku, deprese, ztráta zaměstnání, opuštěnost, pomluva, bolestné dětství...), energie *kincugi* vás může podpořit a provést vás procesem uzdravení.

Zranění je spouštěcím elementem, díky kterému se vydáváte na cestu ke změně, při níž jej můžete téměř alchymisticky pomalu a trpělivě měnit ve zlato. Konečně přišla řada i na vás, abyste se zatřpytili. Vydejte se na cestu za sebepoznáním a hledáním jiné krásy a dokonalosti.

Přidejte se, objevujte a experimentujte! Tato kniha vám nabízí poznání umění předků a napojení se na ozdravnou energii *kincugi*.

Zavažte (zvažte?) svá zranění, přeměňte svá slabá místa v silné stránky a své životní otřesy v bouřlivý smích!

Legenda o rozbité váze

Legenda praví, že Sen no Rikjū (1522–1591), slavný čajový mistr jednoho japonského vládce, byl pozván na večeři a že mu pán domu na jeho počest daroval velmi starou a drahou čínskou vázu.

Mistr se však neobtěžoval se na ni ani podívat a spokojil se s tím, že komentoval krásu krajiny a větve stromu, která se pohupovala ve větru.

Hostitele to natolik rozčílilo, že ze zlosti a frustrace při jeho odchodu zuřivě vázu rozbil na kusy. Jeho přátelé sesbírali všechny kousky a opravili ji v duchu umění *kincugi*. Když při další návštěvě uviděl Sen no Rikjū tuto vázu s jejími zlatými spárami, vykřikl: „Teď je nádherná!“

© Myriam Greff

CVIČENÍ

*Metody, které používáme, přímo
ovlivňují hodnotu výsledku.*

Michel Houellebecq

Umění *kincugi* je pomalý a velmi přesný obřad, který vyžaduje trpělivost a soustředění. Předmět se den za dnem, týden co týden, fázi za fází očišťuje, obrušuje, je o něj pečováno, uzdravuje se, až je nakonec zušlechtěn.

Nahlédněte do detailů jednotlivých etap tradiční výroby *kincugi*.

Možná se vám to zalíbí. Je to také příležitost, jak získat zálibu v pomalých a přesných pohybech, které nám dovolují se ponořit do vnímání přítomného okamžiku.

TECHNIKA KINCUGI: OPRAVUJTE KROK ZA KROKEM

1. FÁZE: ROZBITÍ

Prožitek: nějaká nepředvídaná událost, chybné jednání, úder, pád...

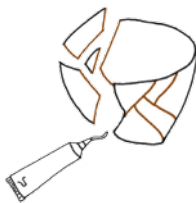
Přijetí: vzpamatujte se a posbírejte střepy.

Rozhodnutí: rozhodněte se dát věci druhou šanci a vraťte jí život místo toho, abyste ji vyhodili.

Výběr: prostudujte si nejrůznější techniky, jak je možné věc opravit, a vyberte tu, která vám nejvíce vyhovuje: iluzivní technika (oprava není vidět), zaháčkování (kovové háčky podél praskliny) nebo *kincugi* (zlaté spáry).

Představa: buďte kreativní a myslete jinak!

Vizualizace: soustřeďte se a představujte si, jak by předmět vypadal opravený v celé své kráse.

2. FÁZE: DÁVÁNÍ DOHROMADY

Příprava: očistěte části předmětu, nachystejte si všechny nástroje (stěrka, paleta, lak, štětec, zlatý prášek, krabici na sušení, hůlky, terpentýnový olej, brusný papír, klubko bavlny apod.) a použijte ochranné rukavice.

Skládání dohromady: prozkoumejte jednotlivé kousky a poskládejte to „puzzle“ dohromady, abyste je mohli opravit.

Proměna: proměňte jed v protilátku. Lak (*uruši*), který se používá na slepení jednotlivých kousků, je přírodní. Vyrábí se přímo z pryskyřice škumpy. Ta je ale velmi dráždivá, a proto je nutné se při práci s ní chránit. Při schnutí však lak ztrácí své toxické vlastnosti, tvrdne a dokonale předmět zpevňuje.

Spojení: připravte si jednotlivé části, stěrkou naneste spojovací hmotou (*mugi-uruši*, směs mouky a laku *uruši*) po obou stranách prasklin a slepujte tak, že nakonec složíte celý předmět.

Výplň: pokud nějaký kousek chybí, připravte si hmotu (*sabi-uruši*) smícháním laku (*uruši*) s hlinkou (*tonoko*) a chybějící kousek z ní vyrobte.

Přiřazení: pokud najdete inspiraci i jinde, můžete použít místo chybějící části i kousek z jiného předmětu (technika *jobi-cugi*).

3. FÁZE: TRPĚLIVOST

Odstranění: odstraňte přebývající materiál pomocí nějakého nástroje (břitva, párátko, nožík, špachtle) a tuto plochu pak očistěte terpentýnovým olejem.

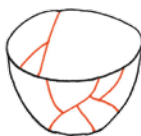
Udržení: aby jednotlivé kusy předmětu držely pohromadě, použijte lepicí pásku nebo gumičky.

Dýchání: lak (*uruši*) je živá látka a paradoxně potřebuje dýchat, aby zaschl a ztvrdl. Připravte si uzavíratelnou dřevěnou krabici (*muro*), na její dno dejte ubrousek a několik tyčinek. Vznikne improvizovaná mřížka, na kterou předmět položíte.

Položení: lak tvrdne lépe v prostředí, kde je 75–90% vlhkost a ideálně 20 °C. Dejte předmět do připravené bedýnky a hlídejte konstantní teplotu a vlhkost.

Očištění: po každé fázi očistěte všechny předměty (špachtli, nádobku, štětec atd.) terpentýnem nebo rostlinným olejem a schovejte si náčiní pro další použití.

Čekání: vyčkejte trpělivě sedm až čtrnáct dní, dokud předmět v bedýnce neuschne.

4. FÁZE: OPRAVENÍ

Leštění: když už je předmět zcela suchý, očistěte stopy po lepicí hmotě pomocí nožíku a terpentýnu. Poté povrch dokonale vyhladte brusným papírem tak, že na předmětu bude vidět jen kaštanově zbarvená jizva.

Dotek: některé nerovnosti je těžké spatřit pouhým okem. Přesvědčte se, že je povrch zarovnaný, dotekem a přejeďte prsty v místě slepení.

Aplikování: pomocí velmi tenkého štětce pokryjte celou plochu spáry první vrstvou černého laku (*roiro-uruši*).

Soustředění: pravidelně dýchejte, soustředte se a velmi přesnými a pomalými pohyby malujte co nejtenčí linie. Nechejte předmět schnout v bedýnce (*muro*) po dobu jednoho až dvou týdnů.

Další vrstva: vyleštěte povrch a naneste druhou velmi tenkou vrstvou červeného laku (*urušie* nebo *neri bengara uruši*).

Oživení: spáry jsou nyní pokryty krásnou vrstvou červeného laku, podobají se dobře prokrveným žilám a vdechují předmětu druhý život. Nechejte ho ještě půl hodiny v bedýnce.

5. FÁZE: ODHALENÍ

Rozzáření: naneste zlatý prášek na štětec nebo do aplikační tuby a poprašte jím lak, který ještě lepi (nedotýkejte se ho, je ještě čerstvý).

Sesbírání: pomocí štětce si sesbírejte zbytky prášku, bude se vám hodit pro další nátěr. Předmět umístěte do bedýnky (*muro*) na dva až tři dny, aby nátěr zaschl a ztvrdl.

Odkrytí: když je lak zaschlý, přetřete ho kosmetickým tamponkem, abyste odstranili přebytečný zlatý prášek a aby byly vidět zlaté spáry.

Ochrana: po pěti minutách naneste na zlatou vrstvu ochranný lak. Opět nechejte předmět 24 hodin schnout.

Individualizace: najděte si pomůcku, která vám bude nejlépe vyhovovat k leštění zlata. Někteří mistři *kincugi* používali achát, jiní slonovinu, rybí zuby nebo hematit...

Roztřpycení: předmět leštíte pomocí oleje, prášku a předmětu, který jste si pro rozzáření zlata vybrali.

6. FÁZE: ZUŠLECHŤOVÁNÍ

Pozorování: pozorujte z odstupu, jak je předmět jednotný, opravený a zušlechťený a jakou noblesu mu dodávají zlaté spáry.

+

Obdiv: všimněte si, jak se rozbitý předmět proměnil v cenné, jedinečné a neoce-
nitelné umělecké dílo.

Rozjímání: připomeňte si příběh, který si tento předmět nese ve svých spárách.

Procítění: lak při sušení ztvrdl. Uvědomte si, o kolik je předmět pevnější, než byl
před opravou.

Přijetí: s hrdostí přijměte nedokonalost. Po pádu a opravě je předmět ještě krás-
nější a cennější!

Vystavení: ukažte svůj výtvar lidem ve svém okolí. Vyprávějte jim příběh a inspi-
rujte i ostatní, aby viděli, jak lze věci napravit.

Veškerý materiál najdete na internetu buď jednotlivě, nebo ve formě kreativní
sady.

Záleží na vašem perfekcionismu a rozpočtu. Buď můžete postupovat podle tra-
diční metody za použití tradičního japonského laku (*uruši*) a zlatého prášku
o 22 karátech (který se doporučuje používat na nádobí), nebo se jednoduše
nechejte touto technikou inspirovat a použijte epoxidové lepidlo a zlatou barvu
nebo perleťový prášek.

1. FÁZE

ROZBITÍ

行き行きてたふれ伏とも萩の原

Jukijukite / taorefusutomo / hagi no hara

Neželím smrti
padnu-li vyčerpán tam
kde kvete hagi.

Kawai Sora
(1649-1710)

**Až dosud jste na sto procent
přežili všechny své nejhorší
zážitky.**

PROŽITEK

*Při velkých bolestech se srdce
budto láme, nebo zoceluje.*

Honoré de Balzac

Kdejaká nečekaná událost, pochybení, šok mohou končit pádem...

A vy jste najednou rozbití na tisíc kousků jako předmět, kterým se mrští prudce o zem. Ať už jste utrpěli po stránce fyzické, nebo psychické, máte pocit, že je to nepřekonatelné, že se z toho nikdy nedostanete a že už nikdy nebudete stejní. A je pravda, že už nikdy **nebudete stejní**. Ale v dobrém slova smyslu! Toto utrpení je iniciačním impulzem.

Berte ten den jako začátek dlouhého procesu rekonstrukce. Ano, bude to bolet. Ano, bude to těžké. Ano, bude to dlouhé. Proč to zapírat. Ale taky to všechno přejde...

Osobně jsem takové bolestivé momenty zažívala mnohokrát. Ta chvíle, kdy máte pocit, že se všechno otočilo vzhůru nohama. A přesně to se mi stalo, když jsem zjistila, že se budu rozvádět, celý svět se mi rozpadl na kusy, jako když se rozpadne domeček z karet. Byl to skutečně šok, nezaznamenala jsem jakékoli předchozí signály, které mě na to mohly upozornit, jak jsem si potom zpětně uvědomila...

Sňatek měl pro mě určitou hodnotu, byl pro mě útočištěm, byl to slib, o němž jsem si myslela, že je skálopevný. Moji rodiče se v mých čtyřech letech rozvedli, a já to proto považovala za způsob, jak zlomit kletbu. A rozhodně nebyla náhoda, že jsem se živila deset let jako organizátorka svateb a stejně dlouho jsem byla také vdaná! Proto byl tento šok nevýslovně bolestivý.